

การวิเคราะห์ทางการเงิน

(Financial Analysis)

การวิเคราะห์ทางการเงิน เป็นการนำข้อมูลทางบัญชีในอดีต มาช่วยในการพยากรณ์อนาคตของธุรกิจว่าจะดำเนินไปในทิศทางใดและจะเป็นอย่างไรในอนาคต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้งบการเงินว่าจะให้ความสนใจในเรื่องใด เช่น ผู้บริหารของธุรกิจสนใจในข้อได้เปรียบและเสียเปรียบในฐานะการเงินของกิจการ ความสามารถในการเจริญเติบโต การสร้างรายได้ของกิจการ ตลอดจนผลกระทบทางการเงินต่อการตัดสินใจที่ได้ดำเนินการไว้ ในขณะที่ผู้ให้เงินกู้ อาจจะสนใจในความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท ผู้ลงทุนสนใจในความสามารถในการหารายได้ ความสามารถในการทำกำไร และการเจริญเติบโตของธุรกิจในอนาคต ลูกค้าน่าจะสนใจในเรื่องความสามารถในการดำเนินกิจการที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น ดังนั้นความต้องการของผู้ใช้งบการเงินจึงเป็นตัวกำหนดการวิเคราะห์ทางการเงินว่าจะใช้ในเรื่องใด จะใช้หลักเกณฑ์ใดมาช่วยในการตัดสินใจ

เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Analytical Techniques Used)

เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงิน ที่นิยมและแพร่หลายสามารถสรุปได้ 4 วิธี คือ

- การวิเคราะห์ตามแนวนอน (Horizontal Analysis)
- การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)
- การวิเคราะห์ตามแนวตั้ง (Vertical Analysis)
- การวิเคราะห์อัตราส่วน (Ratio Analysis)

ในทางปฏิบัติ การวิเคราะห์โดยการใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่งเพียงอย่างเดียว อาจจะไม่เพียงพอต่อการบอกสถานะของกิจการหรือต่อเรื่องที่สนใจได้ดี การวิเคราะห์ทางการเงินที่ดี จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการเปรียบเทียบกับข้อมูลระหว่างปีหรือเปรียบเทียบกับบริษัทอื่นที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อให้ผู้วิเคราะห์สามารถประเมินประสิทธิภาพของกิจการได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ

ตารางที่ 2.1 งบดุลเปรียบเทียบของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด

บริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด

งบดุลเปรียบเทียบ
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541

สินทรัพย์	ปี พ.ศ.		หน่วย : พันบาท	
	2542	2541	เพิ่ม / (ลด)	%
สินทรัพย์หมุนเวียน			จำนวนเงิน	
เงินสด	1,250	1,080	170	15.7
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	1,000	1,000	0	0.0
ลูกหนี้การค้า	1,350	1,050	300	28.6
สินค้าคงเหลือ	1,090	850	240	28.2
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	540	660	(120)	(18.2)
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	5,230	4,640	590	12.7
เงินลงทุนระยะยาว	1,000	500	500	100.00
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์-สุทธิ				
ที่ดิน	7,500	4,800	2,700	56.3
อาคาร	7,000	7,500	(500)	(6.7)
เครื่องตกแต่งและเครื่องใช้สำนักงาน	4,790	5,240	(450)	(8.6)
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์-สุทธิ	19,290	17,540	1,750	12.5
รวมสินทรัพย์	25,520	22,680	2,840	12.5
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น				
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้การค้า	1,250	850	400	47.1
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	250	180	70	38.9
ตั๋วเงินจ่าย	700	600	100	16.7
รวมหนี้สินหมุนเวียน	2,200	1,630	570	35.0
หนี้สินระยะยาว				
เจ้าหนี้หุ้นกู้	1,000	1,000	0	0.0
รวมหนี้สิน	3,200	2,630	570	21.7
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
หุ้นสามัญ	15,000	15,000	0	0.0
ส่วนเกินทุน-หุ้นสามัญ	550	550	0	0.0
กำไรสะสม	6,770	4,500	2,270	50.4
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	22,320	20,050	2,270	11.3
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	25,520	22,680	2,840	12.5

ตารางที่ 2.2 งบกำไรขาดทุนเปรียบเทียบของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด

บริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด

งบกำไรขาดทุนเปรียบเทียบ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541

หน่วย : พันบาท

	ปี พ.ศ.		เพิ่ม / (ลด)	
	2542	2541	จำนวนเงิน	%
ขาย	38,500	36,500	2,000	5.5
ต้นทุนขาย	18,250	17,250	1,000	5.8
กำไรขั้นต้น	20,250	19,250	1,000	5.2
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน :				
ค่าใช้จ่ายในการขาย	7,150	6,350	800	12.6
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	8,400	7,800	600	7.7
รวมค่าใช้จ่าย	15,550	14,150	1,400	9.9
กำไรจากการดำเนินงาน	4,700	5,100	(400)	(7.8)
ดอกเบี้ยจ่าย	600	800	100	20.0
กำไรก่อนภาษีเงินได้	4,100	4,600	(500)	(10.9)
ภาษีเงินได้นิติบุคคล 30%	1,230	1,380	(150)	(10.9)
กำไรสุทธิ	2,870	3,220	(350)	(10.9)
เงินปันผลจ่าย	600	800	(200)	(25.0)
กำไรสะสมเพิ่มขึ้น	2,270	2,420	(150)	(6.2)
กำไรสะสม ณ วันที่ 1 มกราคม	4,500	2,080	2,420	116.3
กำไรสะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม	6,770	4,500	2,270	50.4

การวิเคราะห์ตามแนวนอน(Horizontal Analysis)

ตารางที่ 2.1 และ 2.2 เป็นงบการเงินเปรียบเทียบของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด แสดงถึงผลการดำเนินงานของบริษัท 2 ปี ติดต่อกัน โดยแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของรายการในงบการเงินแต่ละรายการเปรียบเทียบกับกันระหว่างปี 2541 และ 2542 ซึ่งจะแสดงการเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปของจำนวนเงินและเปอร์เซ็นต์

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นว่าเงินสดของกิจการเพิ่มขึ้นจากปี 2541 เป็นจำนวนเงิน 170,000 บาท หรือคิดเป็น 15.7% แต่ขณะเดียวกันหนี้สินของกิจการก็เพิ่มขึ้นจากปี 2541 เป็นจำนวนเงิน 570,000 บาท หรือเพิ่มขึ้น 21.7% ของปี 2541 การจัดทำงบการเงินเปรียบเทียบและการเปลี่ยนแปลง

ดังกล่าว เรียกว่า Horizontal Analysis ซึ่งถือว่าเป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของรายการทางการเงินแต่ละรายการระหว่างปี ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร โดยวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์แบบนี้ต้องการทราบว่าแต่ละรายการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น และมีผลดีหรือผลเสียต่อกิจการอย่างไรบ้าง ซึ่งจะทำให้เห็นถึงภาพคร่าว ๆ ของกิจการในเบื้องต้น แต่ถ้าจะให้ดีจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลอื่นมาประกอบการวิเคราะห์

จากงบดุลเปรียบเทียบตารางที่ 2.1 จะเห็นได้ว่า สินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัทในปี 2542 เพิ่มขึ้นจากปี 2541 เป็นจำนวนเงิน 590,000 บาท หรือ 12.7% และสินทรัพย์รวมของกิจการ เพิ่มขึ้นจากปี 2541 เป็นจำนวนเงิน 2,840,000 บาท หรือ 12.5% ของสินทรัพย์รวมปี 2541 เมื่อพิจารณางบกำไรขาดทุนเปรียบเทียบตามตารางที่ 2.2 จะเห็นว่า ยอดขายของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด มีอัตราการขยายตัว 5.5% เมื่อเทียบกับปีก่อน นั่นแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เนื่องมาจาก บริษัทมีการขยายการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการสินค้าของผู้บริโภค โดยมีการลงทุนเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์ถาวรบางประเภท ในขณะที่ยอดขายเพิ่มขึ้น ทำให้บริษัทมีลูกหนี้การค้าเพิ่มขึ้น สินค้าคงเหลือเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของลูกค้า จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของรายการแต่ละรายการ แต่หากต้องการวัดความสามารถของกิจการในด้านอื่น เช่น ความสามารถในการบริหารสินค้าคงคลัง ความสามารถในการเก็บหนี้ ฯลฯ จำต้องต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์อื่น ซึ่งจะกล่าวต่อไป

การวิเคราะห์แนวโน้ม(Trend Analysis)

เป็นการวิเคราะห์งบการเงินอีกประเภทหนึ่ง โดยทำการเปรียบเทียบข้อมูลทางการเงินมากกว่า 2 ปีขึ้นไป ซึ่งงบการเงินเปรียบเทียบตามตารางที่ 2.1 และ 2.2 เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลเพียง 2 ปี แต่หากผู้วิเคราะห์ต้องการเปรียบเทียบข้อมูลตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป เราจะเรียกวิธีการวิเคราะห์แบบนี้ว่าการวิเคราะห์แนวโน้ม(Trend Analysis)

การวิเคราะห์แนวโน้ม สามารถทำได้ทั้งในรูปของจำนวนเงินและเปอร์เซ็นต์ โดยใช้ข้อมูลปีแรกสุดเป็นฐานในการเปรียบเทียบ ดังนั้นจำนวนที่แสดงในแต่ละปีจึงเป็นเปอร์เซ็นต์ของปีฐาน ตัวอย่างการวิเคราะห์แนวโน้ม แสดงไว้ตามตารางที่ 2.3 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แนวโน้มของยอดขายและกำไรสุทธิของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด โดยใช้ข้อมูลปี 2542 ย้อนหลังไปถึงปี 2537 เป็นฐานในการวิเคราะห์

จากตารางที่ 2.3 การวิเคราะห์แนวโน้มแสดงไว้ทั้งรูปของจำนวนเงินและเปอร์เซ็นต์ จะเห็นว่า ยอดขายของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2537 เป็นต้นมา โดยอัตราการขยายตัวยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หากพิจารณาด้านกำไรสุทธิของกิจการ จะเห็นได้ว่า กำไรสุทธิของกิจการเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปี 2541 แม้ว่าลดลงในปี 2542 และหากพิจารณาแนวโน้มของยอดขายควบคู่กับกำไรสุทธิ ก็จะทำให้เห็นว่า ยอดขายมีอัตราการขยายตัวมากกว่ากำไร

สุทธิ โดยเฉพาะในปี 2542 ยอดขายมีอัตราการขยายตัวในขณะที่กำไรสุทธิกลับมีอัตราลดลง ซึ่งความสัมพันธ์ของแนวโน้มดังกล่าว จะส่งสัญญาณให้ผู้บริหารของกิจการทราบ เพื่อเข้ามาสนใจหาสาเหตุ และปรับปรุงการบริหารและนโยบายต่าง ๆ ของบริษัท เพื่อให้อัตราการขยายตัวของกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2.3 การวิเคราะห์แนวโน้มของบริษัท มหานคร เซ็นเตอร์ จำกัด

1. การวิเคราะห์แนวโน้ม : หน่วย พันบาท

(Trend Analysis in Thousand Baht)

	ปี พ.ศ.					
	2542	2541	2540	2539	2538	2537
ขาย	38,500	36,500	34,000	32,000	29,000	26,500
กำไรสุทธิ	2,870	3,220	3,050	2,640	2,430	2,150

2. การวิเคราะห์แนวโน้ม : เปอร์เซ็นต์

(Trend Analysis in Percentage)

	ปี พ.ศ.					
	2542	2541	2540	2539	2538	2537
ขาย	145.3 ¹	137.7	128.3	120.8	109.4	100.0
กำไรสุทธิ	133.5 ²	149.8	141.9	122.8	113.0	100.0

1. $145.3 \% = 38,500 / 26,500$

2. $133.5 \% = 2,870 / 2,150$

การวิเคราะห์ตามแนวดิ่ง (Vertical Analysis)

การวิเคราะห์ตามแนวนอน และ การวิเคราะห์แนวโน้ม มุ่งให้ความสำคัญระหว่างรายการทางการเงินแต่ละรายการในเวลาที่ต่างกัน แต่การวิเคราะห์ตามแนวดิ่งจะให้ความสนใจต่อความสัมพันธ์ของรายการทางการเงินต่าง ๆ ต่องบการเงินเดียวกัน โดยจะแสดงความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ ในงบการเงินเป็นเปอร์เซ็นต์พื้นฐานเดียวกัน เช่น ในงบดุล รายการแต่ละรายการในงบดุล จะแสดงเป็นเปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวมขณะที่ในงบกำไรขาดทุนจะแสดงเป็นเปอร์เซ็นต์ต่อยอดขาย งบการเงินที่จัดทำในรูปของเปอร์เซ็นต์ของตัวเลขฐาน เราจะเรียกว่า งบการเงินฐานร่วม(Common Size Statement) งบการเงินฐานร่วมของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด สำหรับปี 2541 และ 2542 แสดงไว้ตามตารางที่ 2.4 และ 2.5

ผู้วิเคราะห์ทางการเงิน ใช้การวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์ตามแนวดิ่ง เพื่อหาความสัมพันธ์ที่สำคัญของรายการในงบการเงินแต่ละรายการบนฐานเดียวกัน การใช้งบการเงินฐานร่วม ซึ่งจัดทำในรูปของการเปรียบเทียบทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการปีต่อไปได้อย่างดี

จากตารางที่ 2.4 เป็นงบดุลฐานร่วม จะเห็นว่า ส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัท ระหว่างปี 2541 และ 2542 มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ซึ่งหากจะพิจารณาความสัมพันธ์ของสินทรัพย์หมุนเวียนแต่ละรายการ จะเห็นได้ว่า สัดส่วนของแต่ละรายการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ยกเว้น หลักทรัพย์ในความต้องการตลาดซึ่งลดลงจาก 4.4% ในปี 2541 เป็น 3.9% ในปี 2542 และค่าใช้จ่ายล่วงหน้าลดลงจาก 2.9% ในปี 2541 เป็น 2.1% ในปี 2542 ซึ่งเป็นผลมาจากการที่บริษัทมีการขยายการดำเนินงานด้านการขายเพิ่มขึ้น ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้เงินสดเข้ามาหมุนเวียนในกิจการมากยิ่งขึ้น จึงเปลี่ยนแปลงการถือเงินสดในรูปแบบอื่นลดลง โดยการเปลี่ยนสภาพจากหลักทรัพย์ในความต้องการตลาดมาเป็นเงินสด รวมถึงการระมัดระวังในการจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้มากขึ้น ทำให้อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายล่วงหน้าลดลง

สำหรับตารางที่ 2.5 เป็นงบกำไรขาดทุนฐานร่วมของ บริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด จะเห็นได้ว่า อัตราส่วนของต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมถึงดอกเบี้ยจ่ายของกิจการ เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ซึ่งเป็นสาเหตุให้กำไรสุทธิมีอัตราการขยายตัวที่ลดลงในขณะที่ยอดขายมีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารเข้าดำเนินการแก้ไขได้ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กำไรสุทธิของกิจการเพิ่มขึ้นต่อไป

ตารางที่ 2.4 งบดุลเปรียบเทียบและงบฐานร่วมของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด

บริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด
งบดุลเปรียบเทียบและงบฐานรวม
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541

หน่วย : บาท

<u>สินทรัพย์</u>	ปี พ.ศ.		งบฐานรวม	
	2542	2541	2542	2541
สินทรัพย์หมุนเวียน				
เงินสด	1,250	1,080	4.9	4.8
หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด	1,000	1,000	3.9	4.4
ลูกหนี้การค้า	1,350	1,050	5.3	4.6
สินค้าคงเหลือ	1,090	850	4.3	3.7
ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	540	660	2.1	2.9
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	5,231	4,640	20.5	20.4
เงินลงทุนระยะยาว	1,000	500	3.9	2.2
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์-สุทธิ				
ที่ดิน	7,500	4,800	29.4	21.2
อาคาร	7,000	7,500	27.4	33.1
เครื่องตกแต่งและเครื่องใช้สำนักงาน	4,790	5,240	18.8	23.1
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์-สุทธิ	19,290	17,540	75.6	77.4
รวมสินทรัพย์	25,520	22,680	100.0	100.0
<u>หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น</u>				
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้การค้า	1,250	850	4.9	3.7
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	250	180	1.0	0.8
ตัวเงินจ่าย	700	600	2.7	2.6
รวมหนี้สินหมุนเวียน	2,200	1,630	8.6	7.2
หนี้สินระยะยาว				
เจ้าหนี้หุ้นกู้	1,000	1,000	3.9	4.4
รวมหนี้สิน	3,200	2,630	12.5	11.6
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
หุ้นสามัญ	15,000	15,000	58.8	66.1
ส่วนเกินทุน-หุ้นสามัญ	550	550	2.2	2.4
กำไรสะสม	6,770	4,500	26.5	19.8
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	22,320	20,050	87.5	88.4
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	25,520	22,680	100.0	100.0

ตารางที่ 2.5 งบกำไรขาดทุนเปรียบเทียบและงบฐานรวมของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด

บริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด
งบดุลเปรียบเทียบและงบฐานร่วม
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2542 และ 2541

หน่วย : พันบาท

	ปี พ.ศ.		งบฐานร่วม	
	2542	2541	2542	2541
ขาย	38,500	36,500	100.0	100.0
ต้นทุนขาย	18,250	17,250	47.4	47.3
กำไรขั้นต้น	20,250	19,250	52.6	52.7
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน				
ค่าใช้จ่ายในการขาย	7,150	6,350	18.6	17.4
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	8,400	7,800	21.8	21.4
รวมค่าใช้จ่าย	15,550	14,150	40.4	38.8
กำไรจากการดำเนินงาน	4,700	5,100	12.2	14.0
ดอกเบี้ยจ่าย	600	500	1.6	1.4
กำไรก่อนภาษีเงินได้	4,100	4,600	10.6	12.6
ภาษีเงินได้นิติบุคคล 30%	1,230	1,380	3.2	3.8
กำไรสุทธิ	2,870	3,220	7.5	8.8
เงินปันผลจ่าย	600	800	1.6	2.2
กำไรสะสมเพิ่มขึ้น	2,270	2,240	5.9	6.6
กำไรสะสม ณ วันที่ 1 มกราคม	4,500	2,080		
กำไรสะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม	6,770	4,500		

การวิเคราะห์อัตราส่วน(Ratio Analysis)

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ทราบถึงสภาพทางการเงิน ประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการ จุดอ่อนจุดแข็ง ของกิจการได้ลึกซึ้งกว่า การวิเคราะห์วิธีอื่น แม้ว่าอัตราส่วนทางการเงินจะเป็นเพียงตัวเลขที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของรายการในงบการเงินแต่ละรายการก็ตาม แต่จะให้ประโยชน์อย่างมากต่อการวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องมีเกณฑ์ในการเปรียบเทียบกับอัตราส่วนของกิจการที่ได้ เพื่อสามารถสรุปสถานะภาพที่แท้จริงของกิจการ

เกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ มี 2 เกณฑ์ คือ

1. เปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินของธุรกิจเอง โดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินของกิจการในอดีตและแนวโน้มในอนาคต
2. เปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทอื่นที่อยู่ในธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งมักจะเรียกว่า อัตราส่วนโดยเฉลี่ยของอุตสาหกรรม

ประเภทของอัตราส่วนทางการเงิน

- 1 อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)
- 2 อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)
- 3 อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ (Leverage Ratios)
- 4 อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)

เป็นการวัดสภาพคล่องของธุรกิจว่ามีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้ดีเพียงใด ซึ่งมีอัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์

2 อัตราส่วน

1. **อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน(Current Ratio)** เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งจะบอกให้ทราบว่าธุรกิจมีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็นกี่เท่าของหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนจะเป็นเครื่องชี้ฐานะทางการเงินระยะสั้นของธุรกิจ

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน	=	$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$	(เท่า)
	=	$\frac{5,230}{2,200}$	
	=	2.38	เท่า
ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม	=	2.20	เท่า

แสดงว่า บริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนเป็น 2.38 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมจะเห็นว่าสูงกว่า แสดงว่าบริษัทมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าธุรกิจทั่ว ๆ ไป ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ตามปกติแล้ว อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนนี้ยังสูงความคล่องตัวของธุรกิจยิ่งมาก ถ้ามองในแง่ของเจ้าหนี้ลักษณะเช่นนี้จะเป็นที่น่าพอใจ แต่สำหรับผู้บริหารที่มีความรอบคอบแล้ว อาจมองว่าเป็นปัญหาสำหรับธุรกิจ ทั้งนี้เพราะ ธุรกิจ

มีสินทรัพย์หมุนเวียนมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เช่น ถือเงินสดมากเกินไปโดยไม่มีความจำเป็น มีลูกหนี้หรือสินค้ามากเกินไป ซึ่งอาจทำให้ธุรกิจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงตามไปด้วย ฯลฯ

2. อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว(Quick Ratio or Acid Test Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีสภาพคล่องสูงกับหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งจะบอกได้ว่าธุรกิจมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดได้ง่าย เพื่อสำหรับชำระหนี้สินหมุนเวียนที่ถึงกำหนดได้เป็นก็เท่า (สินทรัพย์หมุนเวียนที่มีสภาพคล่องสูง คือ สินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด ยกเว้นสินค้าคงเหลือและค่าใช้จ่ายล่วงหน้า)

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว} &= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ} - \text{ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \quad (\text{เท่า}) \\ &= \frac{5,230 - 1,090 - 540}{2,200} \\ &= 1.64 \quad \text{เท่า} \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 1.50 \quad \text{เท่า} \end{aligned}$$

จากการที่อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัวของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จำกัด เท่ากับ 1.64 เท่า แสดงว่าบริษัทมีสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เป็น 1.64 เท่าของหนี้สินหมุนเวียน และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมของธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งเท่ากับ 1.50 เท่า จะเห็นว่าบริษัทมีอัตราส่วนที่สูงกว่า ก็แสดงว่าบริษัทมีสินทรัพย์คล่องตัวที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วกว่าธุรกิจประเภทเดียวกัน

อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)

เป็นอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของธุรกิจ ซึ่งจะบอกให้ทราบว่าเงินที่ธุรกิจได้นำไปลงทุนกับสินทรัพย์แต่ละรายการนั้น ธุรกิจมีความสามารถในการบริหารสินทรัพย์นั้นเป็นอย่างไร

1. อัตราการหมุนของลูกหนี้(Account Receivable Turnover) เป็นอัตราส่วนระหว่างยอดขายเชื่อกับยอดลูกหนี้ถัวเฉลี่ยหรือลูกหนี้ปลายปีแล้วแต่กรณี ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะบอกให้ทราบว่า จากยอดขายเชื่อของธุรกิจในช่วงที่ทำการวิเคราะห์ ธุรกิจสามารถเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้เฉลี่ยแล้วกี่ครั้ง และถ้าต้องการให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ควรแปลงจำนวนครั้งที่ได้ให้เป็น **ระยะเวลาจัดเก็บหนี้ (Average Collection Period)** ในกรณีที่ต้องการทราบเป็นจำนวนวันก็นำจำนวนครั้งที่ได้มาหารด้วย

365 วัน หรือ 360 วัน แต่ถ้าต้องการทราบเป็นจำนวนเดือน ก็นำจำนวนครั้งที่ได้มาหารด้วย 12 (1 ปีมี 12 เดือน)

	=	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> ขายเชื้อ ลูกหนี้ถั่วเฉลี่ย </div>	(ครั้ง)
	=	$\frac{38,500}{(1,350 + 1,050)}$	
	=	$\frac{38,500}{2}$	
	=	1,200	
	=	32.08	ครั้ง
ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม	=	25	ครั้ง
	=	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> จำนวนวันในหนึ่งปี อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ </div>	(วัน)
	=	$\frac{365}{32.08}$	
	=	11.38	วัน
ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม	=	15	วัน

จะเห็นว่าระยะเวลาเก็บหนี้ของค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมต้องใช้เวลา 15 วัน แต่ของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ใช้เวลาเพียง 11.38 วัน แสดงว่าบริษัทมีนโยบายการจัดเก็บหนี้ได้ดีมีประสิทธิภาพสูงกว่าธุรกิจประเภทเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ถ้าต้องการดูการจัดเก็บหนี้ให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดทำ **ตารางอายุลูกหนี้ (Aging Schedule)** ซึ่งจะแสดงระยะเวลาการเป็นหนี้ของลูกหนี้ สอดคล้องตารางอายุลูกหนี้ของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ เป็นดังนี้

อายุของลูกหนี้(วัน)	อัตราร้อยละต่อมูลค่า ของลูกหนี้ทั้งสิ้น
0 – 15	65
16 – 30	15
31 – 45	10

46 – 60	7
มากกว่า 60	<u>3</u>
รวม	<u>100</u>

จากตารางอายุลูกหนี้ของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ จะเห็นว่าบริษัทมีนโยบายจัดเก็บหนี้ที่มีประสิทธิภาพมาก เพราะลูกหนี้ที่เกินกว่า 30 วันมี 20 % และลูกหนี้ที่มากกว่า 60 วันมีเพียง 3% ของลูกหนี้ทั้งหมด ซึ่งตารางนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของลูกหนี้ว่าส่วนใหญ่แล้วลูกหนี้ของเราชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่ และยังสามารถใช้ประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ลูกหนี้เฉพาะราย ตลอดจนเป็นการทบทวนนโยบายการให้สินเชื่อของบริษัทว่ามีคุณภาพหรือไม่ อีกทั้งเป็นการใช้สำหรับพิจารณาให้สินเชื่อกับลูกค้ารายใหม่ได้อีกด้วย (ศึกษารายละเอียดได้จากบทที่ 7 การบริหารลูกหนี้)

2. อัตราการหมุนของสินค้า (Inventory Turnover) เป็นอัตราส่วนระหว่างต้นทุนขายกับสินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย ซึ่งจะบอกให้ทราบว่าในรอบระยะเวลาบัญชีที่ผ่านมา ธุรกิจมีสินค้าคงเหลือไว้มากเกินความจำเป็นหรือไม่ เงินที่ลงทุนไปกับสินค้านั้นกว่าจะเปลี่ยนสภาพมาเป็นเงินสดต้องใช้ระยะเวลาหมุนเวียนกี่วัน ซึ่งถ้าอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือสูงก็แสดงว่าสินค้าสามารถขายได้คล่อง แต่ในทางกลับกันถ้าอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือต่ำ ก็แสดงเงินทุนของธุรกิจก็จะจมอยู่กับสินค้านาน เพราะธุรกิจต้องใช้เวลานานกว่าจะเปลี่ยนสินค้ามาเป็นเงินสดได้

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินค้า} &= \frac{\text{ต้นทุนขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}} && \text{(ครั้ง)} \\ &= \frac{18,250}{(1,090 + 850)} \\ &= \frac{18,250}{2} \\ &= 9,125 \\ &= 18.81 && \text{ครั้ง} \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 23 && \text{ครั้ง} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ระยะเวลาจำหน่ายสินค้า} &= \frac{\text{จำนวนวันในหนึ่งปี}}{\text{อัตราหมุนเวียนของสินค้า}} && (\text{วัน}) \\ &= \frac{365}{18.81} \\ &= 19.40 && \text{วัน} \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 16 && \text{วัน} \end{aligned}$$

จากการวิเคราะห์ระยะเวลาจำหน่ายของสินค้าของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ เท่ากับ 19.40 วันซึ่งมากกว่าธุรกิจอื่น ในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน ก็แสดงให้เห็นว่า บริษัทจำหน่ายสินค้าได้ช้ากว่าบริษัทอื่น และแสดงว่าบริษัทเก็บสินค้าไว้เกินความจำเป็น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาเงินเพื่อมาลงทุน และรวมไปถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคลังสินค้า และยิ่งส่งผลกระทบต่อกำไรของบริษัท เพราะถ้าบริษัทจัดหาเงินทุนด้วยการก่อหนี้ จะต้องเสียดอกเบี้ย อีกทั้งยังต้องเสียค่าจัดเก็บสินค้า ค่าสูญเสียจากการเสื่อมสภาพของสินค้า และอาจสูญเสียรายได้หรือที่เรียกว่า “ค่าเสียโอกาส” ถ้าธุรกิจนำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทอื่น (ศึกษารายละเอียดได้จากบทที่ 8 การบริหารสินค้าคงเหลือ)

3. อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร(Fixed Assets Turnover) เป็น

อัตราส่วนระหว่างยอดขายสุทธิกับสินทรัพย์ถาวรสุทธิ ซึ่งจะบอกให้ทราบถึง ความสามารถของธุรกิจในการใช้สินทรัพย์ถาวร ถ้าจำนวนครั้งยิ่งมากก็แสดงว่าธุรกิจใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ถาวรมาก แต่ถ้าจำนวนครั้งที่ได้ต่ำจนเกินไป อาจเนื่องมาจากธุรกิจมียอดขายที่ต่ำเกินไป หรือธุรกิจอาจมีสินทรัพย์ถาวรมากเกินไปจนความจำเป็น หรืออาจมีสินทรัพย์ถาวรที่ใช้งานไม่ได้แต่ยังมียอดคงค้างในบัญชี เป็นต้น

$$\begin{aligned} \text{อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร} &= \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ถาวรสุทธิ}} && (\text{ครั้ง}) \\ &= \frac{38,500}{19,290} \\ &= 2.00 && \text{ครั้ง} \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 2.20 && \text{ครั้ง} \end{aligned}$$

บริษัท มหานครเซ็นเตอร์ มีอัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวรเท่ากับ 2 ครั้ง ซึ่งน้อยกว่าธุรกิจประเภทเดียวกันที่มี 2.20 ครั้ง แสดงว่าการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ถาวรของบริษัทยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร

4. อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม(Total Assets Turnover) เป็นอัตราส่วนระหว่างยอดขายสุทธิกับสินทรัพย์รวมทั้งสิ้นของธุรกิจ เป็นอัตราส่วนที่วัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ของธุรกิจในลักษณะกว้าง ๆ

อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม	=	$\frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$	(ครั้ง)
	=	$\frac{38,500}{25,520}$	
	=	1.51	ครั้ง
ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม	=	1.50	ครั้ง

แสดงว่าบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ มีอัตราการใช้สินทรัพย์รวมใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่พอใช้

อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ (Leverage Ratios)

ในโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วยหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ถ้าธุรกิจใดมีสัดส่วนของหนี้สินสูงกว่าส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงว่าธุรกิจนั้นย่อมมีความมั่นคงน้อยกว่าเมื่อเทียบกับธุรกิจที่มีส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำ อัตราส่วนประเภทนี้จะใช้วัดถึงความอ่อนแอทางการเงินอันเกิดจากการก่อหนี้สิน อีกทั้งใช้วัดขนาดของเงินกู้ยืมที่ธุรกิจได้จัดหา ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารของธุรกิจทราบว่ามีสัดส่วนของการก่อหนี้สินมากเกินไปหรือไม่ เพราะการก่อหนี้สินมากจะทำให้มีภาระผูกพันทางการเงินตามมา ได้แก่ ดอกเบี้ย (Interest) และภาระผูกพันระยะยาวจากการเช่า (Lease Obligation) เช่น ค่าเช่าสำนักงาน เป็นต้น ซึ่งถ้าธุรกิจมีภาระผูกพันเหล่านี้ อัตราส่วนนี้จะบ่งชี้ว่า ธุรกิจสามารถทำกำไรได้เพียงพอกับภาระผูกพันนี้มากน้อยแค่ไหน โดยอัตราส่วนนี้มีความสำคัญพอ ๆ กับอัตราส่วนวัดสภาพคล่องของธุรกิจในการชี้ความแข็งแกร่งทางการเงินและการบริหารงานที่ดีของธุรกิจ

1. อัตราส่วนหนี้สิน (Debt Ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างหนี้สินรวมกับสินทรัพย์รวม ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของหนี้สินกับสินทรัพย์ของธุรกิจ ทั้งนี้เพราะเงินทุนทั้งหมดของธุรกิจจะเข้าไปเพื่อการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมด ซึ่งจะบอกได้ว่าเงินที่ได้ลงทุนไปในสินทรัพย์ทั้งหมดนั้นได้มาจากการก่อหนี้สินเป็นอัตราส่วนเท่าไร ถ้าอัตราส่วนนี้สูงก็แสดงว่าธุรกิจนั้นได้ใช้เงินทุนจากแหล่งของหนี้สินมากกว่าแหล่งของเจ้าของ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าธุรกิจนี้มีความเสี่ยงทางการเงินสูง และโอกาสที่จะก่อหนี้เพิ่มขึ้นก็จะน้อยลง

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนหนี้สิน} &= \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100 && \text{(เปอร์เซ็นต์)} \\ &= \frac{3,200}{25,520} \times 100 \\ &= 12.53 \% \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 30 \% \end{aligned}$$

อัตราส่วนหนี้สินของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ เท่ากับ 12.53% หมายความว่า ทรัพย์สินจำนวน 100 บาท มาจากการก่อหนี้ 12.53 บาท และเป็นส่วนของผู้ถือหุ้น 87.47 บาท ถ้ามองจากอัตราส่วนจะเห็นว่าบริษัทมีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นสูง ซึ่งถือได้ว่าบริษัทมีความมั่นคงทางการเงินสูง และยังมีโอกาสจัดหาเงินทุนได้ด้วยการก่อหนี้ได้สูง แต่ถึงแม้อัตราหนี้ของบริษัทจะต่ำ แต่ก็อาจถูกมองว่าบริษัทมีเครดิตไม่ดีก็ได้ และยังทำให้การขยายตัวของบริษัทเป็นไปอย่างเชื่องช้าอีกด้วย

สำหรับธุรกิจที่มีอัตราส่วนหนี้สินสูง ก็คือ ธุรกิจที่มีการก่อหนี้ไว้มาก ก็จะประสบปัญหาในกรณีที่ต้องการจัดหาเงินทุน ก็ไม่อาจทำการกู้ยืมเพิ่มเติมได้ แต่ถึงแม้ทำการกู้ยืมได้ อาจต้องกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าปกติ เพราะอาจถูกมองว่ามีความเสี่ยงทางการเงินสูง และอาจถูกเจ้าหนี้กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมด้วย เช่น ในช่วงระยะเวลาที่เป็นหนี้ ห้ามมีการก่อหนี้กับเจ้าหนี้รายอื่น หรือห้ามจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นจนกว่าชำระหนี้แล้ว เป็นต้น อีกทั้งการมีหนี้สินสูงก็จะทำให้เกิดดอกเบี้ยที่เป็นภาระทางการเงินที่ธุรกิจต้องจ่าย ถ้าอยู่ในอัตราที่สูงมาก ธุรกิจอาจประสบปัญหาสภาพคล่อง ตลอดจนอาจทำให้กำไรของธุรกิจลดน้อยลงจนถึงขาดทุนก็เป็นได้

2. อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio)

เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี (Earning Before Interest and Taxes - EBIT) กับจำนวนดอกเบี้ย (Interest - I) ผลลัพธ์ที่ได้บอกให้ทราบว่ากำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีของธุรกิจเป็นกี่เท่าของดอกเบี้ยที่ธุรกิจต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของธุรกิจในการชำระดอกเบี้ยจ่าย

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย} &= \frac{\text{กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}} && \text{(เท่า)} \\ &= \frac{4,700}{600} \\ &= 7.83 && \text{เท่า} \end{aligned}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} = 9 \quad \text{เท่า}$$

จากอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ แสดงว่าถ้า ดอกเบี้ย 1 บาท บริษัทมีกำไรจากการดำเนินงานที่สามารถจ่ายดอกเบี้ยได้ถึง 7.83 บาท แต่ก็ยังต่ำกว่าธุรกิจ ประเภทเดียวกัน ซึ่งอาจทำให้ความสามารถในการก่อหนี้ในอนาคตต่อไปลดน้อยลง

3. **อัตราส่วนวัดความสามารถการจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน(Fixed Charge Coverage Ratio)** เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีกับภาระรายจ่ายที่ธุรกิจต้องจ่ายตามข้อผูกพันทางการเงิน เช่น ดอกเบี้ย เงินต้นที่ครบกำหนด กองทุนเพื่อไถ่ถอนหนี้ เงินปันผล หุ้นบุริมสิทธิ เงินปันผลหุ้นสามัญ เป็นต้น ผลลัพธ์ที่ได้จะบอกให้ทราบว่า ธุรกิจมีกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีเป็นกี่เท่าของรายจ่ายดังกล่าว ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสามารถของธุรกิจในการก่อหนี้ผูกพันโดยไม่ทำให้นโยบายเงินปันผล นโยบายการขยายงาน ฯลฯ ของธุรกิจกระทบกระเทือน

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนวัดความสามารถการจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน} &= \frac{\text{กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย} + \frac{\text{เงินต้น} + \text{เงินปันผล} + \text{กองทุนเพื่อการไถ่ถอน}}{(1 - \text{อัตราภาษีเงินได้})}} \quad (\text{เท่า}) \\ &= \frac{4,700}{600 + \frac{600}{(1 - 0.30)}} \\ &= 3.23 \quad \text{เท่า} \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 5 \quad \text{เท่า} \end{aligned}$$

แสดงว่าความสามารถในการทำกำไรของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ เพื่อมาจ่ายภาระผูกพันทางการเงินของบริษัทนั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งจะทำให้บริษัทอาจประสบปัญหาในการชำระคืนเงินต้นตลอดจนการจ่ายเงินปันผลของธุรกิจ

อัตราส่วนวัดความสามารถการทำกำไร (Profitability Ratios)

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของธุรกิจว่าสามารถดำเนินงานให้ธุรกิจบรรลุเป้าหมายได้เพียงใด การวัดความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย

เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรที่เกิดจากการเปรียบเทียบจากความสัมพันธ์ของกำไรต่าง ๆ กับยอดขาย ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่คำนวณจากรายการในงบกำไรขาดทุน

1.1 อัตรากำไรขั้นต้น(Gross Profit Margin) เป็นอัตราร้อยละระหว่างกำไรขั้นต้นกับขายสุทธิ

$$\begin{aligned} \text{อัตรากำไรขั้นต้น} &= \frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 100 && \text{(เปอร์เซ็นต์)} \\ &= \frac{20,250}{38,500} \times 100 \\ &= 52.60 \% \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 60 \% \end{aligned}$$

จากการวิเคราะห์อัตราส่วนกำไรขั้นต้นของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ แสดงว่ายอดขายของบริษัท 100 บาท มีกำไรขั้นต้น 52.60 บาท เมื่อเปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมที่สูงถึง 60% ถ้ามองในทางกลับกันก็จะเห็นว่าบริษัทมีต้นทุนขายสูงกว่าปกติถึง 47.40 บาท ซึ่งในขณะที่ธุรกิจประเภทเดียวกันมีต้นทุนขายเพียง 40 บาทหรือ 40 % นั่นเอง

1.2 อัตรากำไรจากการดำเนินงาน(Operating Profit Margin) เป็นอัตราร้อยละระหว่างกำไรจากการดำเนินงานกับขายสุทธิ

$$\begin{aligned} \text{อัตรากำไรจากการดำเนินงาน} &= \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 100 && \text{(เปอร์เซ็นต์)} \\ &= \frac{4,700}{38,500} \times 100 \\ &= 12.21 \% \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 14 \% \end{aligned}$$

จากยอดขาย 100 บาท บริษัทสามารถทำกำไรจากการดำเนินงานได้เพียง 12.21 บาท ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม

1.3 อัตรากำไรสุทธิ(Net Profit Margin) เป็นอัตราร้อยละระหว่างกำไรสุทธิกับขายสุทธิ

$$\begin{aligned} \text{อัตรากำไรสุทธิ} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 100 \quad (\text{เปอร์เซ็นต์}) \\ &= \frac{2,870}{38,500} \times 100 \\ &= 7.45 \% \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 9 \% \end{aligned}$$

จากการวิเคราะห์จะเห็นว่า ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอัตรากำไรสุทธิของบริษัททำได้เพียง 7.45 % ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในยอดขาย 100 บาทบริษัทมีกำไรเพียง 7.45 บาท

2. ความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน

เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรที่เกิดจากการเปรียบเทียบดูความสัมพันธ์ของกำไรสุทธิกับการลงทุนในลักษณะต่าง ๆ จากงบดุล ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวเพียง 2 อัตราส่วน คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

2.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม(Return on Assets - ROA)

เป็นอัตราร้อยละระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีกับสินทรัพย์รวม

$$\begin{aligned} \text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม(ROA)} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100 \quad (\text{เปอร์เซ็นต์}) \\ &= \frac{2,870}{25,520} \times 100 \\ &= 11.25 \% \\ \text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} &= 13 \% \end{aligned}$$

จากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม หรือ ROA จะเห็นว่าความสามารถในการทำกำไรของสินทรัพย์รวมนั้นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรม คือ ทำได้เพียง 11.25 % แต่ในขณะเดียวกันธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันสามารถทำได้ถึง 13 %

อัตราส่วน ROA นี้สามารถเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า **อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน(Return on Investment - ROI)** เพราะอัตราส่วน ROI เป็นผลคูณระหว่างกำไรสุทธิต่อยอดขาย

กับอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม ซึ่งทำให้ได้ผลลัพธ์ออกมาเช่นเดียวกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม(ROA) นั่นเอง

อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน(ROI)=(กำไรสุทธิต่อยอดขาย) X (อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม)

$$\begin{aligned} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขายสุทธิ}} \times \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \\ &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100 \end{aligned}$$

2.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(Return on Equity - ROE)

เป็นอัตราร้อยละที่เปรียบเทียบระหว่างกำไรสุทธิกับส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ ซึ่งส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญจะประกอบไปด้วย (1)มูลค่าหุ้นสามัญที่ตราไว้(Par Value) (2)ส่วนเกินมูลค่าหุ้น และ(3)กำไรสะสม ผลลัพธ์จะบอกให้ทราบว่าเงินที่ผู้ถือหุ้นได้ลงทุนไปได้รับผลตอบแทนเป็นจำนวนเท่าใด

$$\begin{aligned} \text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE)} &= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100 \text{ (เปอร์เซ็นต์)} \\ &= \frac{2,870}{22,320} \times 100 \\ &= 12.86 \% \end{aligned}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม} = 16 \%$$

จากการวิเคราะห์อัตราส่วน ROE จะเห็นได้ว่าผู้ถือหุ้นสามัญของบริษัท มหานครเซ็นเตอร์ ได้รับอัตราผลตอบแทนต่ำกว่าบริษัทในประเภทเดียวกัน

ตารางที่ 2.6 สรุปผลการวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนของบริษัท วัฒนสิน จำกัด

ประเภทอัตราส่วน		ค่าเฉลี่ย อุตสาหกรรม	บริษัท มหาชน ฯ	ผล การวิเคราะห์
อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง				
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน	(เท่า)	2.20	2.38	ดี
อัตราส่วนสินทรัพย์คล่องตัว	(เท่า)	1.50	1.64	ดี
อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์				
อัตราการหมุนของลูกหนี้	(ครั้ง)	25.00	32.08	ดี
ระยะเวลาเก็บหนี้	(วัน)	15.00	11.38	ดี
อัตราการหมุนของสินค้า	(ครั้ง)	23.00	18.81	ตกต่ำ
ระยะเวลาจำหน่ายสินค้า	(วัน)	16.00	19.40	ตกต่ำ
อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร	(ครั้ง)	2.20	2.00	ตกต่ำ
อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวม	(ครั้ง)	1.50	1.51	พอใช้
อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้				
อัตราส่วนแห่งหนี้	(%)	30.00	12.53	ดี
อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย	(เท่า)	9.00	7.83	ตกต่ำ
อัตราส่วนวัดความสามารถการจ่ายค่าใช้จ่ายทางการเงิน	(เท่า)	5.00	3.23	ตกต่ำ
อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร				
ความสามารถในการหากำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย				
อัตรากำไรขั้นต้น	(%)	60.00	52.60	ตกต่ำ
อัตรากำไรจากการดำเนินงาน	(%)	14.00	12.21	ตกต่ำ
อัตรากำไรสุทธิ	(%)	9.00	7.45	ตกต่ำ
ความสามารถในการหากำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน				
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	(%)	13.00	11.25	ตกต่ำ
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	(%)	16.00	12.86	ตกต่ำ

จากการวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนต่าง ๆ ของบริษัท มหาชนเซ็นเตอร์ จำกัด จะเห็นว่าบริษัทฯ กำลังประสบปัญหาส่วนใหญ่มาจากความสามารถทำกำไรของบริษัทซึ่งต่ำกว่าระดับมาตรฐานของค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม เนื่องมาจากการบริษัทมีสัดส่วนของกำไรแต่ละประเภทต่ำ เป็นเพราะบริษัทมี

ต้นทุนขาย ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารในอัตราที่สูง เมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจประเภทเดียวกัน บริษัทจึงควรเร่งมาตรการควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง โดยการทำการพิจารณาหาสาเหตุแท้จริง เพื่อวางแผนนโยบายควบคุมในการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายของบริษัทให้ต่ำลง ซึ่งจะทำให้กำไรของบริษัทสูงขึ้น

สรุป

การวิเคราะห์ทางการเงินในบทนี้ จะกล่าวถึงการวิเคราะห์ทั้งทางการเงินลักษณะแนวนอน แนวตั้ง และแนวโน้ม ตลอดจนการวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วน ซึ่งการวิเคราะห์ที่กล่าวมาเป็นการประเมินฐานะทางการเงินของธุรกิจในอดีตที่ผ่านมา เพื่อนำมาคาดการณ์ฐานะทางการเงินในอนาคต ตลอดจนหาจุดบกพร่องของธุรกิจ เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์นี้จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ เจ้าหนี้ นักลงทุน ผู้บริหาร และเจ้าของธุรกิจ